

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Remissyttrande över Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48) – delbetänkande av Utredningen om stärkt framtida smittskydd

Er ref: S2025/00922

Svensk Handel som är en bransch- och arbetsgivarorganisation för små och stora företag inom parti-, detalj- och e-handeln med cirka 260 000 medarbetare får med anledning av remissen anförda följande:

Allmänna synpunkter

Handelns aktörer spelar en central roll för samhällets funktionalitet, inte minst i kris- och pandemisituationer. Tillgången till varor – särskilt livsmedel, dagligvaror och läkemedel – är avgörande för både hushåll och näringsliv. Det är därför av yttersta vikt att de föreslagna åtgärderna tar hänsyn till handelns särskilda förutsättningar

Svensk Handel delar utredningens uppfattning att samhällets mål vid en pandemi, eller annan kris, ska vara att skydda människors liv och hälsa genom att begränsa såväl smittspridning som andra negativa konsekvenser för både individ och samhälle. Initiativ som tas för att stärka beredskapen inför eventuellt kommande pandemier bör emellertid både utgå från tidigare erfarenheter, och beakta och samordnas med framtida forskning och utveckling på området. Stärkt lagstiftning och regelverk på området måste vara proportionerlig, förutsebar och tydligt avgränsade.

Det behövs, liksom utredningen föreslår, en nationell strategi för hantering av eventuellt kommande pandemier. För att en sådan strategi ska bli framgångsrik krävs att den tas fram i

nära samarbete med såväl näringslivet som med offentliga aktörer. Strategin och den föreslagna lagstiftningen välkomnas då regelverket blir mer förutsebart och ad-hoc-lösningar i möjligaste mån kan undvikas, men måste samtidigt hållas proportionerlig till de effekter föreslagna åtgärder kan ge. Ett exempel från tidigare erfarenheter är det hyresrabattstöd som infördes under Covid, som snarare skapade konfliktytor mellan fastighetsägare och hyresgäst, i en situation då alla parter hade gynnats av samverkan och lösningsfokus. Det är också viktigt att samrådsprocesser mellan näringsliv och myndigheter inte ses som en mindre viktig åtgärd för att det finns en strategi på plats – beslut och förankring i praktiska förhållanden kan underlättas genom tydlig och kontinuerlig dialog mellan berörda parter, förslagsvis i redan etablerade forum med hänsyn till företagets affärskritiska information.

Liksom Svensk Handel påpekat i en rad remissvar, tål det även i detta hänseende att påtalas att handeln i Sverige är beroende av handel med andra länder, varför det är av största vikt att den svenska regeringen i alla sammanhang verkar för att upprätthålla internationell handel. Därtill kan ökad lagerhållning enbart vara, om alls, en delösning i byggandet av en stärkt försörjningsberedskap. För att handel ska kunna upprätthållas krävs, snarare än stora lager, att flöden och transporter fungerar, även i tider av kris.

Synpunkter på utredningens förslag

Svensk Handel ställer sig bakom behovet av att anpassa verksamheter vid smittspridning men vill understryka vikten av att reglerna utformas så att de är praktiskt genomförbara och tar hänsyn till olika handelsmiljöers behov och förutsättningar.

Tillfälliga begränsningar i öppethållande av butiker kan få stora ekonomiska konsekvenser, inte minst för småföretagare. Sådana åtgärder måste vara tidsbegränsade, evidensbaserade och föremål för regelbunden översyn.

Svensk Handel motsätter sig generella stängningar av butiker och partihandelsföretag som säljer dagligvaror och andra livsnödvändiga varor. Det behöver förtydligas att sådana stängningar enbart kan komma i fråga vid yttersta undantagsfall.

Det finns en risk att ett krav på företag att ta fram beredskapsplaner lägger alltför stor administrativ börda på företag. Denna typ av åtgärd bör differentieras beroende på företagets företagsstorlek och risknivå.

Avslutande kommentarer

Svensk Handel understryker att handelns aktörer är avgörande för samhällets motståndskraft i kris. Lagstiftningen måste därför säkerställa både ett effektivt smittskydd och en fungerande varuförsörjning. Vi ser positivt på flera av utredningens förslag, vilka redogjorts för ovan, men vill betona att åtgärder måste vara balanserade, anpassade till olika handelssegment och utformas i nära dialog med näringslivet.

SVENSK HANDEL

Henrik Ekelund
Enhetschef näringspolitik

Marie Enhörning
Näringspolitisk expert